اخبار

کاهش تعداد قسمت‌های سریال «موسی(ع)»

جمال شورجه، کارگردان سریال «حضرت موسی(ع)» از کاهش تعداد قسمت‌های این سریال و نهایی شدن متن برای شروع مرحله پیش‌تولید آن تا ۲ ماه آینده خبر داد. به گزارش فارس، جمال شورجه، کارگردان سریال «حضرت موسی(ع)» که بزودی وارد مرحله پیش‌تولید خواهد شد، درباره وضعیت تولید این سریال تاریخی و الف ویژه گفت: از سال گذشته فیلمنامه موسی(ع) برای بررسی و کارشناسی به مرکز گسترش فیلمنامه‌نویسی ارجاع شد و پس از جلسات متعدد مقرر شد از تعداد قسمت‌ها کاسته شود. در حال حاضر مراحل نگارش متن سریال به پایان رسیده و فیلمنامه تحویل مرکز شده و در حال اعمال اصلاحاتی هستیم که درباره متن اعمال نظر کرده‌اند. وی با اعلام زمان پایان مراحل اعمال اصلاحات بر متن افزود: پیش‌بینی‌مان این است که این نظرات حداکثر تا ۲ ماه آینده بر متن اعمال شده و آماده شروع مرحله پیش‌تولید شویم. اکنون ما با هدف کوتاه‌تر شدن متن مشغول انجام تغییرات هستیم اما این تغییرات بسیار حساب شده است و به این ترتیب نیست که چند قسمت از ابتدا به طور کامل حذف شود بلکه بخش‌هایی از داستان کم می‌شود تا آن را به تعداد قسمت‌های مطلوب برسانیم. کارگردان فیلم «سی‌وسه روز» درباره علت انتخاب حضرت موسی(ع) به عنوان قهرمان قصه سریال جدید خود گفت: حضرت موسی(ع) کلیم‌الله لقب دارند و تنها پیامبری هستند که ارتباط کلامی با خداوند برقرار می‌کردند. در روایاتی منسوب به پیامبر اکرم داریم که عین به عین زندگی موسی(ع) را شبیه زندگی خود دانسته‌اند و حتی جفاها، اذیت و آزارشان از سوی دیگران هم شبیه زندگی موسی(ع) خوانده‌اند. چنانچه در تمثیلی می‌فرمایند امام علی(ع) شبیه هارون برای موسی(ع) نسبت به خود هستند.

■■■

بهزاد بهزادپور:

نمایش «دریادلان» تماشاکردنی است

بهزاد بهزادپور پس از تماشای «دریادلان» در یادداشتی به تمجید از این اثر نمایشی پرداخت. به گزارش تسنیم، این کارگردان سینما و تئاتر که کمتر در محافل رسانه‌ای حضور می‌یابد، درباره نمایش میدانی «دریادلان» نوشت: «به نام خدای دل‌ها... آن شب بدجوری دلم گرفته بود. راه افتادم برای تماشای نمایش «دریادلان» تا شاید نسیمی از دریا بر دلم بوزد و خلاص شوم از این گرفتگی دل. محل اجرا نزدیک بود، پارک دانشجو، در داخل حوضچه وسط پارک، تا رسیدم آغوش گرم امیرحسین جان‌شفیعی غبار از دلم گرفت. نشستم بر صندلی و به حوضچه‌ای که صحنه اجرای نمایش بود، چشم دوختم. خیلی دوست داشتم ببینم چطور بر روی این حوضچه چهارگوش مملو از آب، بازیگران هنرنمایی می‌کنند. با صدایی مهیب موسیقی نمایش آغاز شد و... وقتی بعد از تماشای نمایش از پارک بیرون می‌آمدم احساس کردم که دیگر دلم گرفته نیست. حال خیلی خوبی داشتم لحظه‌لحظه صحنه‌ها و بازی جانانه بازیگران روح و فکرم را احاطه کرده بود، نمایش با آن صحنه‌های تماشایی‌اش هنوز در جان و روحم ادامه داشت و مدام تکرار و تکرار و تکرار می‌شد. وقتی به خیابان مجاور پارک رسیدم احساس کردم دلم با عابران عبوس پیاده‌رو خیلی فرق دارد. انگار دل من هم دریایی شده».

■■■

محاصره رئیس سازمان سینمایی توسط مشاوران

سهیل سلیمی، کارگردان سینما گفت: متأسفانه وضعیتی در کشور ما به وجود آمده که مدیران فرهنگی و هنری ما در دستگاه‌های اجرایی کشور تنها عنوان مدیر فرهنگی را یدک می‌کشند و هیچ‌گونه سابقه درخشانی در کارنامه آنها دیده نمی‌شود به عنوان نمونه وقتی رایزن فرهنگی سابق مدیر سینمای کشور می‌شود چه انتظاری در حوزه فرهنگ می‌توان داشت! کارگردان فیلم «فرشتگان قصاب» افزود: وقتی افراد بدون سابقه درخشان در حوزه فرهنگ و هنر در پست‌های کلیدی و حساس به کار گمارده می‌شوند نمی‌توانند مدیریت درستی در آن حوزه داشته باشند و همین مساله باعث می‌شود کار را به دست عده‌ای مشاوران ناآگاه یا معاند بسپارند و این مساله نتیجه‌ای جز ولنگاری در حوزه فرهنگ و هنر را در پی ندارد. کارگردان فیلم سینمایی «فرشتگان قصاب» با بیان اینکه حجت‌الله ایوبی کل حیثیت سینمای ایران را در دستان خود گرفته و اصلاً به رویکرد و تفکرات مشاوران خود کاری ندارد، اظهار داشت: این عده مشاوران که متأسفانه رئیس سازمان سینمایی را در محاصره خود گرفته‌اند افرادی هستند که سابقه آنها در سینمای کشور و رابطه‌شان با نظام اسلامی به‌خوبی مشخص است و متأسفانه بودجه‌های هنگفتی هم برای تولید آثار سینمایی به آنها اختصاص داده می‌شود که تولیدات آنها فرهنگ کشور را به سمت ولنگاری می‌کشاند.

شعر امروز و وضعیت شهرستان ادب در گفت‌وگوی «وطن امروز» با علی‌محمد مؤدب و میلاد عرفان‌پور

مؤلف باید بمیرد تا روی جلد بیاید!

عکس‌ها: ابراهیم حیدری/وطن امروز

محمدرضا کردلو: در سال‌های گذشته، توجه صرف به شعر از سوی مدیران فرهنگی، موجب غفلت از شاعر نیز شده بود. موسسه شهرستان ادب طی سالیان اخیر با رویکرد بسط فضای توجه به صاحب اثر و شاعر فضایی آموزشی و پرورشی را فراهم آورده است که در دیدار رمضانیه سال گذشته رهبر انقلاب با شاعران، مورد تایید و تشویق ایشان نیز قرار گرفت. درباره شعر امروز و وضعیت فعلی «شهرستان ادب» با علی‌محمد مودب، مدیرعامل و میلاد عرفان‌پور، مدیر دفتر شعر موسسه فرهنگی- هنری شهرستان ادب به گفت‌وگو نشسته‌ایم. متن این گفت‌وگو را در ادامه می‌خوانید.

■ اگر بخواهیم یک وضعیت‌سنجی از فضای ادبیات و شعر داشته باشیم، شما چه خلأیی در این فضا حس کردید که به خاطر آن تصمیم به تشکیل شهرستان ادب گرفته شد؟

عرفان‌پور: ادبیات ما و به طور خاص شعر ما پس از پیروزی انقلاب اسلامی با یک پویایی و نشاط خاصی پیش رفته است. به طوری که هم به لحاظ نیروی انسانی و هم از نظر آثار ما فضای متفاوتی را با پیش از انقلاب می‌بینیم. از جمله اتفاقات ادبی پرتکرار پس از پیروزی انقلاب اسلامی، برگزاری جشنواره و کنگره‌های مختلف در حوزه شعر بوده و این برنامه‌ها مزایایی داشته و معایبی یعنی در سیر کلی شعر انقلاب اسلامی وقتی کارکرد این برنامه‌های کنگره‌ای و جشنواره‌ای را بررسی می‌کنیم می‌بینیم بعضی‌ها به شعر خدمات داشتند و بعضی‌ها به مسیر کلی شعر ما آسیب‌ها وارد کردند. یکی از ملاحظاتی که درباره این برنامه‌های پرتکرار و برنامه‌های پرخرج می‌توان بیان کرد این است که این برنامه‌ها کمتر به آموزش و استعدادیابی توجه داشته و دارند. هرچند این برنامه‌ها بیشتر بودجه ادبی ما را مصروف خودشان کردند و میزان توجه‌شان به بحث نیروسازی کمتر از میزان مورد توقع ما بوده است. این مساله و کمرنگ شدن برنامه‌های آموزشی ما را در موسسه شهرستان ادب بر آن داشت تا سراغ تربیت و آموزش شاعر و استعدادیابی برویم. سال ۸۹ این فکر ما به راه‌اندازی و برگزاری دوره‌های آموزشی سالانه شعر جوان انقلاب اسلامی آفتابگردان‌ها منتهی شد. می‌خواستیم تجربه‌های گذشته در حوزه شعر و برنامه‌های آموزشی ادبی را به صورت جامع در یکجا جمع کنیم و از هر نمونه تجربه موفقی که طی این سال‌ها وجود داشته بهره‌ای بگیریم تا بهترین استعدادیابی را داشته باشیم.

■ تاکنون چند دوره آموزشی برگزار کرده اید؟

عرفان‌پور: تا امروز ۵ دوره برگزار کرده‌ایم و امروز که درگیر برگزاری پنجمین دوره هستیم در چند طیف با شاعران کل کشور در ارتباط هستیم. مخاطبان این دوره صرفا استعدادهای جوان نیستند. یک گروه اعضای جوان، به‌عنوان مخاطبان برنامه‌های آموزشی هستند. یک گروه شاعران پیشکسوتی هستند که به‌عنوان استاد در این دوره‌ها به ما کمک می‌کنند و گروه دیگر شاعران جوان مطرح و تثبیت‌شده‌ای هستند که به طور مستمر با استعدادهای جوان در ارتباط هستند. یعنی با چند نسل از شاعران در ارتباط هستیم.

مودب: در برخی دوره‌ها، کارهایی در این زمینه انجام شد که ما هم در طراحی آفتابگردان‌ها از آن تجربه‌ها استفاده کردیم اما اقبال مدیران فرهنگی بیشتر به سمت خود شعر یعنی اثر تولیدشده بود. یعنی مدیران ما بیشتر حواسشان به این است که تولید شعر کنند. موضوعی را محور قرار می‌دهند و از این طریق طی فرآیند جشنواره‌ها شعر تولید می‌کنند. البته ممکن است آن موضوعات نیز واقعیت‌های مورد نیاز کشور باشد. مساله اصلی اما این است که ما باید به دنبال این باشیم که با یک نگاه جامع به شاعر و به خود مولف توجه کنیم. باید توجه ما بیش از اینکه به شعر مطلوب باشد به شاعر آرمانی باشد. شهرستان ادب این ویژگی را داشت که همه دست‌اندرکارانش به‌عنوان مولف شناخته شده بودند و اینها می‌دیدند نیاز اصلی توجه به خود مولف است. یعنی غفلت‌های موضوعی هم به خاطر عدم توجه به مولفان است و باید از مرحله‌ای قبل از تولید اثر با مولف مواجه شویم.

■ موضوع توجه به مولف را در چه حوزه‌هایی پیش بردید؟

مودب: مولف بخشی از اثر فنش هست اینکه این فن را کجا می‌آموزد، بخشی از آن مطالعات و دانشی است که به آن نیاز دارد. بخشی از آن روشی است که شاعری و سلوک مهم است. بخشی هم معیشت مولف است، اینها با دشواری‌هایی همراه است که در این سال‌ها جوان‌ها می‌روند و یاد می‌گیرند. منظور از تربیت، مهندسی کردن و تربیت مدرسه‌ای نیست؛ منظور فضاسازی کردن برای رشد با بهترین شرایط است. غفلت، نتیجه نداشتن شناخت است. باید به موثر توجه کرد چرا که اثر از او پدید می‌آید.

در این سال‌ها می‌دیدیم خود شاعر مغفول و مظلوم است. نویسنده مظلوم است. یک شاعر برای اینکه بهترین آثار را خلق کند از آموزش تا تولید نیاز به هدایت و راهنمایی دارد تا خودش مسیر خودش را انتخاب کند. متاسفانه کمتر به این پدیده توجه کردیم. یکی از مفاهیم محوری شهرستان ادب در این سال‌ها حرمت گذاشتن به مولف بوده. جوان‌ها نیاز دارند به نگاه جامع و مانعی در شعر برسند. پرسش‌های خودشان را طرح کنند و پاسخ بشنوند. شهرستان ادب به جای اینکه به سمت سفارش و جشنواره برود به سمت خود شاعر رفته است.

عرفان‌پور: یکی دیگر از پایه‌های همین نگاه ما در حوزه آموزش، قرآن کریم است که وقتی به شعر می‌پردازد شخصیت شاعر را مورد تاکید قرار می‌دهد. ما اگر می‌خواهیم به آرمانشهر شعر برسیم باید شاعرانی داشته باشیم که در وهله اول آن ویژگی‌های قرآنی را داشته باشند. فقط شاعران مطلوب می‌توانند شعرهای مطلوب را ارائه بدهند. وقتی سیاست‌گذاری‌مان را به سمت رشد و تربیت نویسنده نبرده باشیم نمی‌توانیم این انتظار را داشته باشیم که به اثر شاخص برسیم. این نگاه قرآنی است که خداوند متعال بیان می‌کنند شاعر، انسان مهذب‌النفسی باید باشد که در شخصیت خودش به نقاط برجسته‌ای رسیده که این شخصیت در قالب اثر به ظهور می‌رسد.

■ آقای مودب مساله موضوع‌محور بودن شعر را به نوعی نقد کردند. آیا این به این معناست که شهرستان ادب موضوع‌محور نیست؟

عرفان‌پور: یکی از دغدغه‌های جدی ما و مباحثی که در آن حرف داریم این است که متاسفانه شعر امروز دچار آفت تقطیع محتوایی شده است. این موضوع بحث خیلی مفصلی را می‌طلبد. به اجمالی‌ترین بیان می‌توان گفت شاعر مطلوب اسلام و انقلاب اسلامی شاعری است که دریافت‌کننده‌ای در تمام ساحات انسانی و بیان‌کننده‌ای در همه حوزه‌ها و طیف‌های موضوعی است. در یک کلمه شاعر زندگی است. اگر شاعری داشته باشیم که خودش را در یک موضوع محصور کرده باشد یا نهادی داشته باشیم که شاعر را در یک موضوع محصور کند این زمینه‌ساز یک انحراف در شعر است چون انسان به خودی خود ذوابعاد است و این ابعاد در حالت طبیعی تفکیک‌پذیر و سانسورپذیر نیست. شاعر در حالت طبیعی شخصی است که ویژگی دریافت‌کنندگی و الهام‌پذیری را در خودش ایجاد کرده و این شخصیت الهام‌پذیر در همه موضوعات، موضع دارد. نشانه این شعرای مطلوب این است که شعرشان در یک یا دو موضوع خلاصه نمی‌شود. همانطور که می‌شود از آنها شعر حماسی، عاشقانه اجتماعی و سیاسی هم مطالعه کرد. چون این شاعر با زندگی پیش می‌رود و زندگی منشا دریافت‌های او است. ما در شهرستان ادب به دنبال پرورش شاعران زندگی هستیم. اینها در هر موضوعی که شعر می‌گویند موضع یک انسان موحد و متعهد را دارند. اتفاقا جالب اینجاست که معمولا در دوره‌های ما غالب اشعار اعضا عاشقانه است. بعد از گذشت دوره نیز بیشتر شاعران شعر عاشقانه کم ندارند. مهم این است که شاعری اگر شعر عاشقانه می‌گوید، مشخص باشد این شعر عاشقانه و نجیب را یک موحد گفته است.

■ خود موسسان شهرستان ادب کم شعر عاشقانه ندارند!

عرفان‌پور: بله! منظور ما شعر موضع‌مند است نه شعر موضوع‌مند. شعری که در موضوعات مختلف موضع دینی داشته باشد. جریانی شعر محصور مانده در یک موضوع را دامن می‌زند که باید با پرورش شاعرانی که شاعر زندگی باشند در مقابل آنها ایستاد.

مودب: اینکه ما بیاییم بخشی از موضوعات را برجسته کنیم درست نیست. طبیعتا در اردوها مباحث فکری و فرهنگی جدی است ولی غرض این نیست که در یک موضوع خاصی کار بشود. مهم این است که بچه‌ها خودشان را جدی بگیرند و بتوانند در هر زمینه‌ای صاحب دریافت‌ها و بیان‌ها باشند. بخشی قطعا عاشقانه‌هاست. بخشی از آن اجتماعی‌هاست و... محدود کردن محصول فرهنگی مخاطب را دچار آسیب می‌کند. آدم‌هایی هستند که دنبال شعر عاشقانه‌اند. آدم‌هایی هستند که به موضوعات مختلف علاقه دارند. نباید محدود کرد. مهم این است که در آن تولید صدق عاطفی شاعر که نتیجه زندگی شاعرانه درست و سلوک درست است وجود داشته باشد. یعنی اثر عاشقانه‌اش همپای اثر سیاسی‌اش دارای صدق عاطفی باشد. توجه دادن به زندگی توجه دادن به همه زندگی است. معمولا در موضوعاتی که برای جوان‌ها مطرح است برای بعضی از حوزه‌ها بیشتر علاقه نشان می‌دهند اما ما سعی می‌کنیم آنها را به موضوعات دیگری که کمتر آشنایی دارند، توجه بدهیم.

■ اتفاق افتاده که سلیقه‌های سیاسی باعث افتراق در فضای شعری بشود؟ شخصا تجربه این موضوع را داشته‌اید؟

مودب: ممکن است هرکسی علایق سیاسی متفاوتی داشته باشد اما آنجا برای اعتلای شعر اصیل انقلابی و اسلامی داریم کار می‌کنیم. بچه‌هایی که هستند عمدتا ما این مشکل را با آنها نداشته‌ایم. این مشکل از ناحیه رسانه‌هایی ایجاد می‌شود که ما را با طیفی خاص از محصولات‌مان معرفی می‌کنند. مثلا رسانه‌ای هست که شعر سیاسی مرا فقط منتشر می‌کند و شعر عاشقانه مرا منتشر نمی‌کند. اینها حجاب شناخت هنرمندان هستند. دیوارهایی را ایجاد می‌کنند که خوب نیست. این شناختی که بعضی رسانه‌ها می‌دهند شناخت کاملی نیست. البته این روزها رسانه‌ها بهتر از قبل ابعاد مختلف هنرمندان را معرفی می‌کنند. باید توجه کنیم که آدم‌ها وجوه مختلفی دارند البته در میان اهل شعر این عدم شناخت‌ها کمتر وجود دارد.

عرفان‌پور: شعر سیاسی و اجتماعی خاص به خاطر ارزش خبری در رسانه‌های جمعی بیشتر منتشر می‌شود اما این واقعیت وجود دارد که این شعر از شاعرانی منتشر می‌شود که شعرهای سیاسی و اجتماعی آنها در اقلیت است. اتفاقا شعرهای عاشقانه آنها بیشتر است اما چون ارزش رسانه‌ای ندارد، دیده نمی‌شود. شعر اخلاقی و عرفانی چون پیوندی با سیاست نمی‌خورد، دیده هم نمی‌شود.

مودب: فضای سیاست زده خودش را به هر عالمی تحمیل می‌کند. مثلا ما در محفل ادبی کلی شعر خوب می‌شنویم اما آن چیزی که از آن جلسه بیرون می‌آید صرفا یک خاطره سیاسی است. افرادی که با آنها به شکل مستقیم کار کردیم این برداشت‌های سیاسی را نداشتند. در شهرستان ادب با سلایق سیاسی مختلف افرادی هستند که کار می‌کنند. همین همدلی‌ها باعث شده کارهایی در عرصه خدمت به نظام و انقلاب با رویکردهای کلان صورت بگیرد و این حاشیه‌های منفی کنار برود.

■ تعریف و تایید رهبر انقلاب از فعالیت‌های شهرستان ادب به واسطه گزارش‌های شما بود یا خودشان از این فعالیت‌ها اطلاع داشتند؟

عرفان‌پور: اتفاقات روز ادبی توسط رهبر انقلاب رصد می‌شود و نگاه ویژه‌ای به فضای شعر بویژه وجود دارد. خیلی از اوقات دیدیم که اشراف زیادی دارند به فضای شعر، فعالیت‌ها را می‌بینند و تحلیل خودشان را بویژه در رمضان‌ها به شاعران ارائه می‌دهند. معمولا این تحلیل‌ها یکی از مهم‌ترین پایه‌های فکری است برای کارهایی که نهادهایی مثل ما در حوزه شعر و ادب صورت می‌دهند. دوره آفتابگردان‌ها هم از همین منظر از نظر ایشان دور نماند و تایید کردند این اردوها را. از این جهت نگاه ایشان برای ما قوت قلب ایجاد کرد و دلگرم کرد که ادامه این مسیر را با جدیت بیشتری پی‌بگیریم.

مودب: شاید تنها فردی که در این کشور نگاه فرهنگی جامع دارد، شخص رهبری است. ما شکرگزار این نعمت هستیم. اینکه رهبری نظر خودشان را درباره آثار و فعالیت‌های فرهنگی بیان می‌کنند، کلی اهمیت دارد. این باید برای دیگران الگو شود. اینکه مسؤولی اگر کاری را می‌بیند که پسندیده و خوب است ولو در حد یک نماهنگ، طبق سنت رهبری این را به لفظ بیاورد و حمایت کند. این حرف‌ها روحیه می‌دهد. این باید سنت شود. بویژه چهره‌های موثر جریانات انقلابی در حوزه‌های مختلف باید هشیار باشند نسبت به وقایع و جریاناتی که می‌پسندند باید تحسین عمومی داشته باشند. بعضی‌ها هستند می‌توانند حمایت عملیاتی کنند. ادبیات به حضور جدی همه نخبگان موثر نیاز دارد. ادبیات ما صف اول تولید فرهنگی است ولی بی‌پشتوانه‌ترین هم هست. به اندازه‌ای که در ورزش و سینما تبلیغ می‌کنیم در ادبیات نمی‌کنیم. متن، مقدمه همه فعالیت‌های فرهنگی بعدی است. اما برای تولید متن کمترین هزینه صورت می‌گیرد. ساختارهای صحیح مواجهه با مولف وجود دارد. خود ما به روش‌هایی رسیدیم که بدون جبر و تحمیل نیازهای روز را تولید می‌کنند. اما واقعا در حمایت از مولف دست ما کوتاه است. در حمایت از کتاب خوب همینطور. یک کتاب خوب تا در بین مردم جا بیفتد نیاز به حمایت‌های تبلیغی و ترویجی دارد. نیاز به این دارد که درباره‌اش حرف زده شود.

■ به نظر شما چرا توجه به فضای ادبیات و شعر در سطح مسؤولان کم است؟

مودب: چیزی که همیشه بعد از دیدارهای رهبری گفتم این است که واقعا ما باید اینها را تبدیل به سنت کنیم. وقتی رهبری با این همه مشغله دیدار می‌کنند با اهل ادب، مدیران حتما باید دیدارهای فصلی داشته باشند. چهره‌های برجسته باید جزو برنامه‌های‌شان باشد. اگر در معرض شدیدترین حملات هویتی هستیم که ما را منفعل می‌کند باید کسانی که در این سنگر خدمت می‌کنند با تمام قوا حمایت شوند. این فقط به دولتی‌ها هم برنمی‌گردد. مردم همانطور که به سینما کمک می‌کنند باید به ادبیات هم کمک کنند. ما در سیره ائمه وقف‌های ادبی داشتیم. وقف یکی از نهادهایی است که در تمدن ما در حوزه‌های مختلف استفاده می‌شده است. ائمه وقف می‌کرده‌اند در حوزه شعر. به نظرم اگر می‌خواهیم هویت بچه‌های‌مان همان هویتی که می‌خواهیم باشد باید حمایت کنیم. یک نویسنده باید مطالعه کند، ماه‌ها یا چندسال کار که رمان تولید شود. با این زیرساختی که در بازار هست که نیازی به کتاب دیده نمی‌شود، نویسنده از کجا باید ارتزاق کند. به نظر می‌رسد رسانه‌های طیف‌های مختلف انقلابی بویژه رسانه‌های مکتوب به فرهنگ کم‌توجهند. ما از روزنامه‌ها توقع داریم روی جلد و تیتر یک و صفحه یک، چهره‌ها و آثار حوزه فرهنگ و ادبیات را ببینند. متاسفانه توجه مستقیم به خود ادبیات و فرهنگ نمی‌کنند. در حاشیه مسائل سیاسی به فرهنگ توجه می‌شود، مولف باید بمیرد تا روی جلد بیاید! تولد یک کتاب و سرایش یک شعر باید یک اتفاق باشد و دیده شود. رسانه طبیعی رسانه‌ای است که در خدمت زندگی باشد. سیاست اگرچه بخشی است که به آن بیشتر توجه می‌شود، اما وقتی رهبر انقلاب از مظلومیت فرهنگ سخن می‌گویند جا دارد فرهنگ به ماهو فرهنگ مورد توجه قرار گیرد. ادبیات که ستون اصلی خیمه فرهنگ ماست، مظلوم است. تلویزیون باید جدی‌تر به این موضوعات توجه کند. حوزه ادبیات باید ضریب بیشتری پیدا کند تا از فضای سیاست یا ورزش فاصله بگیریم و همه چیز سیاست و ورزش نباشد.

پس از تقابلی که در فتنه ۸۸ صورت گرفت و از بیرون به آن دامن زده شد و هدایت و حمایت شد، یکی از کارهایی که رهبر انقلاب بسیار حکیمانه انجام دادند دیدار با هنرمندان و اهالی فرهنگ بود. اتفاقا اینها جزو حرکت‌های ترمیمی بود که باید در رسانه‌ها ادامه پیدا می‌کرد. راه ترمیم شکاف‌ها، مشترکات ما در حوزه‌های دیگر است. اگر ما به موضوعات فرهنگی ضریب شایسته‌ای بدهیم، در فضای سیاست کسی نمی‌تواند سوء استفاده کند. خیلی از این شکاف‌ها در فضای واقعی در میان مردم وجود ندارد. در واقع مردم هم زندگی خودشان را می‌کنند. شاعر هم شاعر همین زندگی است.

■ در پایان کمی درباره فعالیت‌های خودتان در شهرستان ادب توضیح بیشتری می‌دهید؟

عرفان‌پور: این دوره‌ها در شهرستان ادب شامل برنامه‌های متنوع آموزشی در دوره‌ای یک‌ساله است. یک بخشی از آن، اردوهای آموزشی چندروزه ماست که یکی از مهم‌ترین برنامه‌های ادبی این چندساله اخیر بوده است. علاوه بر شاعران عضو دوره و دوستانی که به‌عنوان اعضای دوره در خدمت‌شان هستیم، خیلی از چهره‌های شناخته شده شعر در این اردوها حضور دارند. کلاس‌های متعددی توسط اساتید برگزار می‌شود. کارگاه‌های نقد شعر برگزار می‌شود و همچنین شب شعرها و برنامه‌های فرهنگی مختلف برگزار می‌شود. هر دوره یک‌ساله ۳ اردوی چندروزه آموزشی به طور مجزا برای آقایان و خانم‌ها دارد. به غیر از اردوها، برنامه‌های غیرحضوری و جلسات شعر هفتگی داریم. از جمله این برنامه‌ها برنامه نقد مکتوب آثار، نقد تلفنی و مشاوره تلفنی برای اعضا و سیر مطالعاتی است که به این دوستان می‌دهیم. جلسات شعری که در تهران و چند جای دیگر داریم. در مجموع آفتابگردان‌ها نمونه جامع و کاملی است که به این شکل وجود نداشته است. البته پیش از این برنامه‌های مشابه وجود داشته اما با این جامعیت و با این سرفصل‌ها نبوده و نیست. آفتابگردان‌ها، در تاریخ شعر انقلاب اسلامی متمایز است و علت اینکه رهبر انقلاب نام می‌برند از این برنامه شاید این باشد که راه نرفته و راه کمتر طی شده‌ای را در حوزه شعر می‌رود و روی برنامه‌یابی و استعدادیابی تمرکز می‌کند.

بچه‌های شهرستان ادب

یادداشت

اردوی شاعران در سرزمین شعر

حسن صنوبری*

۱- اینجا ایران است؛ سرزمین فردوسی، حافظ، سعدی و مولوی.

ما ایرانی‌ها از نخستین روزی که به دنیا می‌آییم، تا آخرین روزی که از دنیا می‌رویم در آغوش شعریم. نوزادِ گریان را شعر مادر خوشامد می‌گوید: «لالا لالا گل پونه»: مفاعیلن مفاعیلن؛ و پیکرِ بی‌جان را شعر یاران بدرقه می‌کند: «به عزت و شرف لا اله الا الله»: مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن.

از آن وزن کوتاه تا آن وزن بلند، از آن مقام «لا» تا آن مقام «الا»، همه در بحر شعر فارسی شناگرانیم و در جهان عرفان ایرانی هم‌سفران.

در قرون متمادی شعر رسمی‌ترین هنر و نیز زبان اصلی فکر، فرهنگ، تمدن و جهان‌بینی ایرانیان بوده است. با آغاز مدرنیته، به نظر می‌رسید هنرهایی که ریشه در مغرب‌زمین داشتند- مثل سینما، تئاتر و رمان- با آن همه تبلیغ و با آن همه پیشرفت، دیگر جایی برای جریان جدی شعر فارسی نگذارند. اما شعر فارسی از آغازین پنجره‌های مدرنیته در دوران مشروطه تاکنون با این قافله نو همراه شد و بهای این همراهی- که شاید پوشیدن جامه‌ای نو باشد- را به آسانی پرداخت تا بر نسبت ذاتی خود با جهان ایرانی صحه بگذارد. حماسه، عشق، جهان‌بینی و عرفان دیروز را اگر فردوسی، سعدی، حافظ و مولوی نمایندگی می‌کردند؛ در روزگار نو نیز بهار، شهریار، اخوان و سپهری همان نقش را بازیگری کردند. از میان عامه مردم، کمتر عاشقی است که شهریار را نشناسد و در میان خواص، کمتر فرهیخته‌ای است که شعر اخوان را دوست نداشته باشد. نسبت شعر با زندگی، هنوز در جامعه ما واضح است، اما چه نهاد، وزارت، سازمان و بودجه رسمی و ثابتی متولی هنر اول ایرانیان است؟

۲- پنج، شش سالی می‌گذرد از نخستین دوره و اردوی آموزش شعری که موسسه شهرستان ادب با عنوان «آفتابگردان‌ها» برگزار کرد. آفتابگردان‌ها تنها برنامه و دوره آموزشی شهرستان ادب نیست و این موسسه و گروه فرهنگی در عرصه داستان هم فعالیت‌هایی جدی دارد. اما دوره آموزشی آفتابگردان‌ها آمد تا حامی شعرِ جوان عصر انقلاب باشد. این دوره که نام خود را از نام مجموعه‌شعر زنده‌یاد استاد دکتر قیصر امین‌پور (با نام «گل‌ها همه آفتابگردانند») گرفته است همه ساله با انتشار فراخوانی به استعدادیابی استعدادهای برتر شعری از سراسر کشور و سپس پذیرش رایگان نزدیک به صد عضو جوان برای شرکت در دوره آموزشی سالانه می‌پردازد.

امروز- همزمان با پنجمین دوره آموزشی آفتابگردان‌ها- دیگر عنوان دوره‌های آموزشی منسجم و اردوهای شعری، عنوان‌هایی نادر و ناشناخته به حساب نمی‌آیند بویژه طی سال‌های اخیر نهادهای (حتی افراد!) زیادی با تأسی و الگوگیری از اردوها و دوره‌های آموزشی شهرستان ادب اقدام به برگزاری دوره‌ها و اردوهای آموزشی با محوریت شعر کرده‌اند. چه نهادهایی که مستقیما مربوط به وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی هستند و چه نهادهای نیمه‌خصوصی و چه نهادهای خصوصی و افراد حقیقی؛ از بنیاد شعر و ادبیات داستانی گرفته تا مجمع شاعرانِ اهل‌بیت(ع) تا گروه‌ها و افراد متفرقه و گاه کاملاً غیرمتخصص. هرچند این اردوها عموما به‌جز همان ظاهر یک اردوی فرهنگی، شباهت دیگری با اردوهای آفتابگردان‌ها ندارند و مبتنی بر یک دوره آموزشی، استعدادیابی سراسری و برنامه‌ریزی منسجم نیستند، اما به خودی خود باید به فال نیک گرفته شوند، چه اینکه نشانگر برکت یک کار فرهنگی هستند و اینکه یک گروه فرهنگی با هدف‌گذاری درست نه‌تنها می‌تواند توفیق و تاثیر خود را بر عرصه فرهنگ بگذارد بلکه می‌تواند انگیزه گروه‌های دیگر را هم به آن کار و فعالیت جلب کند.

از دل دوره‌های آفتابگردان‌ها استعدادهای زیادی که پیش از این در نظام آموزشی نادرست و ناتوان مدارس و دانشگاه‌های ما شهید می‌شدند، سربرآوردند. هم استعدادها فرصت به فعلیت رسیدن پیدا کردند، هم توان‌ها به جامعه عرضه شدند. البته نمی‌توان گفت تمام حاضران در این دوره‌ها شاعران بزرگی شدند، (چه اینکه ما واقعا این همه شاعر هم در کشورمان نیاز نداریم!) اما بسیاری در شعر درخشیدند و بسیاری دیگر در عرصه‌های فرهنگی و ادبی دیگر فعال شدند و بالاتر از همه اینها نوعی همبستگی و گفت‌وگوی فرهنگی بزرگ مبتنی بر دانش، هنر، صمیمیت و رفاقت در فضای فرهنگی جوان کشور در این دوره‌های آموزشی شهرستان ادب شکل گرفت.

* شاعر و منتقد ادبی